

“Esasen konu hep 2 nokta arasındadır”

Haftalık Politik ve Jeopolitik Gelişmeler

13 Ocak 2025

Bu hizmet size **2blackdot** ve **Tema Grup** tarafından ücretsiz verilmektedir. **Bu yazılanlar yatırım tavsiyesi değildir.**

Hazırlayan: Hakan Çalışkantürk

2twoblackdots@gmail.com

<https://www.2blackdots.com>

*** **Yasal Uyarı:***** Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; a racı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, yatırım ve kalkınma bankaları ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde ve yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel olarak sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu yorum ve tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihinize uygun olmayabilir. Bu nedenle sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Gerek bu yayındaki gerekse bu yayında kullanılan kaynaklardaki hata ve eksikliklerden ve bu yayındaki bilgilerin kullanılması sonucundaki yatırımcıların ve/veya ilgili kişilerin uğrayabilecekleri doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan, kar yoksunluğundan, manevi zararlardan ve her ne şekilde olursa olsun üçüncü kişilerin uğrayabileceği her türlü zarardan dolayı **2blackdot** ve **Hakan Çalışkantürk** sorumlu tutulamaz.

TRUMP PANAMA KANALI, GRÖNLAND VE KANADA'YI NEDEN İSTİYOR? ^{1,2,3}

Trump'ın seçim sonrası açıklamaları bir şaka gibi başladı. Söylemler ciddileşince üç ülkenin de sert tepkisini çekti. Kanadalı yetkililer “kalbimize saplanan bıçak” derken, Grönland “satılık değiliz” diye haykırdı. Panama ise “her metrekaremiz bizimdir” açıklamasını yaptı. Peki Trump'ın toprak genişletme arzusunun arkasında neler var?

Panama Kanalı: Stratejik Bir su yolu için mücadele

ABD'nin seçilmiş başkanı Donald Trump, seçim zaferinden hemen sonra Panama Kanalı'nı ABD kontrolüne yeniden alma fikrini ortaya attı. Trump, 23 Aralık'ta Panama'yı “saçma derecede yüksek geçiş ücretleri” almakla suçladı ve kanalın ABD'ye “iade edilmesini” talep etti. Daha sonra Noel kutlama mesajında bu düşüncesini tekrarladı.

Panama Kanalı, dünya deniz ticaretinin yaklaşık yüzde 6'sını oluşturan stratejik bir su yolu. Bu rota, deniz taşımacılığında yaklaşık **8 bin deniz mili tasarruf sağlıyor**. ABD kanalı 1904-1914 yılları arasında inşa etti ve 1999 yılına kadar kontrolünü elinde tuttu. Jimmy Carter başkanlığındaki ABD yönetimi, 1977'de imzaladığı anlaşmayla kanalın kontrolünü Panama'ya devretmeyi kabul etti. Ancak 1977 anlaşması ABD'ye kanalın tarafsızlığını koruma hakkı veriyor. Bu madde, herhangi bir tehdit durumunda ABD'ye askeri müdahale hakkı tanıyor. ABD, 20. yüzyılın başında Panama Kanalı'nı elinde bulunduruyordu. Kanal trafiğinin yüzde 72'sini Amerikan kargo gemileri oluşturuyor. Böylece ABD kanal trafiğinde birinci sırada yer alıyor. Trump'ın kanal üzerindeki taleplerinin **ÜÇ** temel gerekçesi var.

1. Panama'nın ABD gemilerinden “**haksız ve mantıksız**” ücretler talep etmesi.
2. Çin'in kanal üzerinde artan etkisi. **Çin, son yıllarda bölgede önemli yatırımlar yaptı**. Hong Kong merkezli CK Hutchison Holdings şirketi, kanalın Atlantik ve Pasifik çıkışlarındaki iki önemli limanı işletiyor.
3. Gemiler, Güney Amerika'nın en güneyindeki Cape Horn'u dolaşmak yerine kanalı kullanarak 2-3 haftalık yolculuktan kaçınıyor. **Sadece ticaret için değil, ABD'nin Çin ile olası bir askeri çatışmasında güç aktarımı için Panama Kanalı kritik önemde**. Kanal, gemilerin güney Amerika'yı dolaşmadan Atlantik ve Pasifik okyanusları arasında geçiş yapmasına olanak sağlıyor.

Grönland: Arktik'e açılan kapı:

Trump, 24 Aralık'ta yaptığı açıklamada “**Dünya güvenliği ve özgürlüğü için Grönland'ın sahipliği ve kontrolü ABD için mutlak bir gerekliliktir**” dedi. İklim değişikliği ve buzulların erimesi, adanın ekonomik potansiyelini artırıyor. Bu durum, Grönland'ın geleceğini küresel güç mücadelesinin merkezine taşıyor. Trump, Grönland'ı satın alma fikrini ilk kez 2019 yılında başkanlığının birinci döneminde dile getirmişti ve bunun “**Büyük bir gayrimenkul anlaşması**” olarak nitelendirmişti. Uluslararası Sürekli Adalet Divanı'nın (USAD) 1933 tarihli “**Doğu Grönland'ın Hukuki Statüsü**” davasından sonra adanın Danimarka'ya ait olduğu tescillendi.

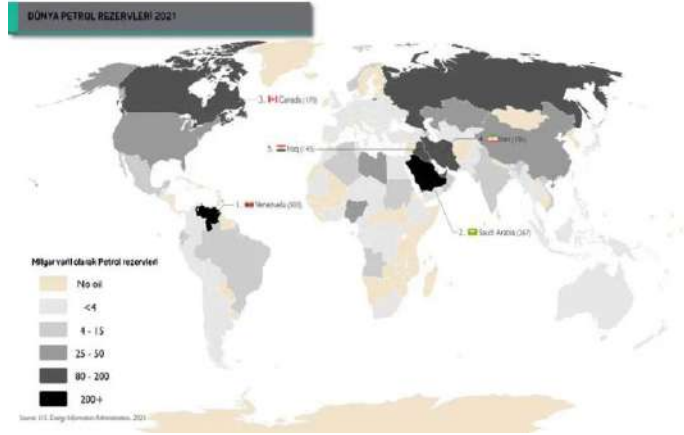
Adada ABD'nin bir askeri üssü var. Ada aynı zamanda Amerika Birleşik Devletleri'nin dünyanın en kuzeyindeki askeri tesisine, Pituffik Uzay Üssü'ne ev sahipliği yapıyor. Trump'ın Grönland üzerindeki taleplerinin **BEŞ** temel gerekçesi var.

¹ <https://medyascope.tv/2024/12/26/trump-panama-kanali-gronland-ve-kanadaya-neden-istiyor/>

² <https://tr.euronews.com/2025/01/07/donald-trump-neden-gronlandi-istiyor>

³ <https://tr.euronews.com/2025/01/09/trumpin-panama-ve-gronlandi-istemesi-cin-ve-rusya-icin-ne-anlama-geliyor>

1. **Çin**, 2018’de ilan ettiği “Kutup İpek Yolu” projesi kapsamında Grönland’a yatırım yapmaya çalışıyor. Pekin yönetimi özellikle madencilik sektörüne ilgi gösteriyor. ABD, Çin’in bu girişimlerini Arktik bölgesindeki stratejik dengeleri değiştirme çabası olarak görüyor. Bu rota ayrıca, Çin gibi büyük ticaret güçleri için büyük bir çekim merkezi olan **Avrupa ile Asya arasında yaz mevsiminde kullanılabilir hale gelen bir kısayol sunuyor**.
2. **Rusya** da bölgede aktif bir oyuncu. Moskova, Arktik’te 50’den fazla eski Sovyet askeri üssünü yeniden açtı ve Soğuk Savaş döneminde kullanılan 475 askeri tesisi ve Kuzey Filosu’nu modernize etti. Rusya, NATO üyesi olmayan tek Arktik devleti.
3. Grönland’da **altın ve platinum** yanında **lityum, titanyum ve başka nadir elementler** de bulunuyor. **Kömür, uranyum, elmas ve yakut** da önemli doğal kaynakları arasında. Adada ayrıca geniş **petrol ve gaz rezervleri** olabileceği düşünülüyor.
4. Burası **nükleer ve konvansiyonel** savunmada önemli bir üs olup, Rusya’nın Kuzey Kutbu üzerinden başlatacağı olası bir saldırıya karşı erken uyarı sağlıyor.
5. Öte yandan, **Kuzey Kutup Dairesi’ndeki buzulların erimesi ve yeni nakliye güzergahlarının ortaya çıkmasıyla beraber Çin ve Rusya’nın ilgisini çeken Kuzey Atlantik rotası**, Grönland’ın jeopolitik ölçekte önemini giderek artırıyor.

Kanada: “51. Eyalet”

Trump, Kanada’yı “**51. eyalet**” olarak nitelendirdi ve Başbakan Justin Trudeau’ya “Kanada Valisi” diye hitap etti. Bu söylemler, başlangıçta şaka gibi görünse de Trump’ın Kanada’ya yönelik ekonomik tehditleriyle birleşince ciddi bir diplomatik krize dönüştü.

Trump’ın Kanada söylemlerinin ardında yatan **DÖRT** gerekçe;

1. Trump, Kanada’yı ABD’ye yönelik **yasadışı göç ve uyuşturucu akışını** kontrol edememekle suçluyor.
2. Trump, ABD’nin en büyük sınır komşusu olan **Kanada sınırının yapay olduğu iddiasında bulunuyor**.
3. Trump, ABD’nin **Kanada’yı korumak** için milyarlarca dolar harcadığını öne sürerek, Kanada’dan ithalatı yapılan **arabalara, kereste ve süt ürünlerine** dikkati çekiyor. (Meksika gibi Kanada da Trump yönetiminde yüzde 25 gümrük vergisiyle yüz yüze gelmeye hazırlanıyor.)
4. Kanada’nın ABD ile olan ticaret açığı; **ABD’nin ham petrol ithalatının yüzde 60’ı ve elektrik ithalatının yüzde 85’i Kanada’dan geliyor**.

Sonuç ve Değerlendirme:

Elon Musk’un İngiltere, Almanya, Brezilya, Hindistan vd. pek çok ülkenin iç işlerine burnunu sokmasına ve Trump’ın Panama, Grönland’a ve belki daha sonra İzlanda’ya göz koyma, Kanada’yı ilhak etmekten bahsetme gibi laflarına bakınca ortaya şu soru çıkıyor: Grönland’dan sonra sıra İzlanda’ya gelir mi? Mesele sadece Rusya mı, yoksa akıllarında Çin’le girilecek bir savaşta cephe genişletmek gibi tehlikeli planlar mı var? ⁴

Trump aslında suyu bulandırıp Avrupa’ya, Kanada’ya vergiler üzerinden başka yaptırımların kapısını aralamak istiyor. Açıkça Trump’ın Kanada’ya yönelik söylemleri, ABD’nin geleneksel müttefikleriyle ilişkilerinde yeni bir dönemin habercisi. Trump’ın uluslararası müttefiklerine ve ülkesinde kendisini destekleyenlere mesaj gönderiyor. ABD dünyadaki ayak izini ciddi olarak artırmak istiyor. Bu da dünyanın istikrarını bozan bir unsur olacak. Örtülü/Açık askeri operasyonlar, ekonomik baskılar kapıda.

⁴ <https://t24.com.tr/yazarlar/eray-ozer/trump-amerikan-imparatorlugu-mu-kurmak-istiyor-gronland-ve-kanada-meselesi,48047>